

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาและการพัฒนาคน คือกฎเกณฑ์สำคัญที่จะเปิดประตูไปสู่การพัฒนาทั้งหลาย เพราะการที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีศักยภาพในการแข่งขัน ยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง และมีศักดิ์ศรีบนพื้นฐานของความ เป็นไทย สามารถดำรงชีวิตร่วมกับนานาประเทศในโลกอย่างสันติสุข พร้อมทั้งร่วมมือและแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ และสังคมโลกได้ สิ่งแรกที่จะต้องทำก็คือ การพัฒนาคนอย่างเต็มศักยภาพ (ถาวร จันทศิริ, 2541) โดยอาศัย การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และบุคลากรที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงในการทำหน้าที่จัดการศึกษาก็คือ ผู้ประกอบอาชีพครู (สมภาพ ศักดิ์ชุกรานนท์, 2532) ครูจึงเป็นปัจจัยตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้และคุณภาพของคน (วิชัย ตันศิริ, 2539) การที่ครูจะสามารถพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ และศักยภาพ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูเอง เพราะยิ่งครูเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงเพียงใด ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติมากขึ้นเพียงนั้น (คณะกรรมการข้าราชการครู, 2537)

สำนักงานข้าราชการครู (ก.ค.) ในฐานะที่ทำหน้าที่ควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในบทบาทและหน้าที่ครูดังกล่าว จึงได้มีนโยบายที่จะพัฒนาวิชาชีพครู โดยเร่งดำเนินการยกระดับ และควบคุม มาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ เปิดโอกาส ให้ครูได้ก้าวหน้าในหน้าที่ของตนเองตามสายงานที่รับผิดชอบ โดยกำหนดตำแหน่งให้ครูสายผู้สอนในสถานศึกษาที่ สอนต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 1 จนถึงระดับ 9 ในการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ข้าราชการครูซึ่งทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 รับเงินเดือนระดับ 6-8 หรืออาจารย์ 3 รับเงินเดือน ระดับ 9 นั้น นอกจากจะพิจารณาจากปริมาณงานและคุณภาพของงานแล้ว จะต้องส่งผลงานทางวิชาการเพื่อประกอบ การพิจารณาด้วย (ปัญญา จันทรวง, 2540) ประเภทของผลงานทางวิชาการที่สามารถส่งมาเพื่อพิจารณาประกอบ การขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ตามที่ ก.ค. กำหนด ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ ผลงานวิจัย งานแปล รายงานการศึกษาค้นคว้า สื่อการเรียนการสอน รายงานผลโครงการจัดกิจกรรมต่างๆ และผลงานทางวิชาการอื่นๆ อันได้แก่ สิ่งประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ที่มี คุณค่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวจะเป็นตัวบ่งชี้ อันหนึ่งที่แสดงว่าข้าราชการครูผู้นั้นมีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญ เหมาะสม กับตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2533)

จากนโยบายดังกล่าวทำให้ข้าราชการครูสายผู้สอนจำนวนมากพยายามพัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 แต่จากสถิติ ในปี พ.ศ. 2540 ถึง วันที่ 15 กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2541 พบว่ามีข้าราชการครูส่งผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งสิ้น 4,442 ราย ผ่านการอนุมัติเพียง 1,098 ราย ไม่ได้รับการอนุมัติ 1,036 ราย อยู่ในระหว่างดำเนินการ 2,088 ราย จากจำนวนข้าราชการสายครูผู้สอนทั้งหมด 316,014 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) จำนวนครูผู้ผ่านการอนุมัติดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 0.35 ของจำนวนข้าราชการครูสายผู้สอนทั้งหมด จะเห็นว่าข้าราชการครูจำนวนมากไม่ประสบผลสำเร็จในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดประสบการณ์ในการทำผลงานทางวิชาการ (ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์, 2536)

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ข้าราชการครูประสบปัญหาในการจัดทำผลงานเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพราะในช่วงปี พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2534 มีข้าราชการครูเพียงคนเดียวที่ประสบผลสำเร็จในการทำผลงานทางวิชาการ คือ อาจารย์สุนันtha สุนทรประเสริฐ ซึ่งได้รับเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2534 (ทองพูล บุญอึ้ง, 2541) ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการนำของนายประหยัด ทรงคุณ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดในขณะนั้น ได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูดังกล่าว จึงมีนโยบายสนับสนุนให้ข้าราชการครูภายในจังหวัดมีความก้าวหน้าในอาชีพ โดยส่งเสริมให้ข้าราชการครูภายในจังหวัดส่งผลงานเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 และเพื่อให้ข้าราชการครูส่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวประสบความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยการจัดให้มีที่ปรึกษาในการจัดทำผลงานทางวิชาการ และแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ขณะนั้น เป็นที่ปรึกษาแนะนำในการจัดทำผลงานทางวิชาการให้แก่ผู้ทำผลงานวิชาการคนอื่นๆ นอกจากนี้ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ยังได้ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาผลงานทางวิชาการอย่างจริงจังโดยให้คำแนะนำ กลั่นกรองผลงานทางวิชาการด้วยตนเอง (สุวัฒนา อุทัยรัตน์, ศิริชัย กาญจนวาสิ และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 2539)

จากการดำเนินการให้ความช่วยเหลือข้าราชการครูในการจัดทำผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องดังกล่าว ทำให้จังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนผู้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2535 ถึงปี พ.ศ. 2537 จำนวน 18 คน โดยในปี พ.ศ. 2535 มีข้าราชการครูประสบผลสำเร็จได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพิ่มขึ้น 2 คน รวมข้าราชการครูที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งสิ้นเป็นจำนวน 3 คน ปี พ.ศ. 2536 ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพิ่มขึ้น 4 คน รวมข้าราชการครูที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งสิ้นเป็นจำนวน 7 คน ปี พ.ศ. 2537 ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพิ่มขึ้น 12 คน รวมข้าราชการครูที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งสิ้นเป็นจำนวน 19 คน (ชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี, 2539).

จากความสำเร็จในการดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือข้าราชการครูผู้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ของจังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้ข้าราชการครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำผลงานทางวิชาการร่วมกันจัดตั้งชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ขึ้นในปี 2538 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ข้าราชการครู ผู้จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ซึ่งเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในลักษณะพี่ช่วยน้อง โดยใช้รูปแบบต่างๆ อันได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้ จัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บริการให้คำปรึกษาในการทำผลงานทางวิชาการ (ทองพูล บุญอึ้ง, 2541) สมาชิกในการจัดตั้งชมรม ในช่วงแรกประกอบด้วยอาจารย์ 3 ทุกคนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และผู้ที่สนใจที่จะทำผลงานหรือพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ผลจากการจัดตั้งชมรมและการร่วมมือกันของสมาชิกในชมรมทำให้ข้าราชการครูในจังหวัดเกิดความกระตือรือร้นในการทำผลงานทางวิชาการ และประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2538 มีข้าราชการครูได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพิ่มขึ้นจากเดิม 7 คน เป็น 26 คน ปี พ.ศ. 2539 มีข้าราชการครูได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เพิ่มขึ้น 7 คน รวมข้าราชการครูที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งสิ้น จำนวน 33 คน และ ปี พ.ศ. 2540 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 11 คน รวมผู้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ทั้งสิ้น 44 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) และในปี พ.ศ. 2541 ชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการช่วยเหลือสมาชิกข้าราชการครูในการทำผลงานทางวิชาการ เพราะผลปรากฏว่าจังหวัดสุพรรณบุรีมีข้าราชการครูที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 จำนวนถึง 58 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี, 2541) ซึ่งได้จากการทำผลงานทางวิชาการประเภทเอกสารประกอบการสอน จำนวน 40 คน ประเภทหนังสือ จำนวน 8 คน ประเภทรายงานผลโครงการการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน จำนวน 6 คน ประเภทอุปกรณ์การเรียนการสอน จำนวน 2 คน ประเภทเอกสารคำสอน จำนวน 1 คน และประเภทผลงานวิจัยจำนวน 1 คน จึงถือว่าจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนอาจารย์ 3 มากที่สุดในประเทศ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี, 2541)

อย่างไรก็ตามจำนวนข้าราชการครูผู้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งจำนวน 58 คนนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าข้าราชการครูซึ่งเป็นสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ที่ผ่านการอนุมัติในการทำผลงานประเภทผลงานวิจัย มีเพียง 1 คนเท่านั้น และผลงานดังกล่าวได้รับการอนุมัติตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2537 หลังจากนั้นยังไม่มีผู้ใดได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ด้วยการทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัยอีกเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเภทผลงานทางวิชาการที่สมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ทั้งผู้ที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 แล้ว และสมาชิกผู้กำลังทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 จัดทำ ตลอดจนศึกษาสาเหตุของการทำและไม่ทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัย ปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือในการจัดทำผลงานทางวิชาการแต่ละประเภท นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษากระบวนการให้ความช่วยเหลือของชมรมอาจารย์ 3 ที่มีต่อสมาชิก

ในการทำผลงานทางวิชาการ โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง และสอดคล้องกับความจริง ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้สารสนเทศในการส่งเสริมพัฒนาวิธีการช่วยเหลือครูผู้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ให้ประสบความสำเร็จในการทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัยให้มากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัยเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ของสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อศึกษาสาเหตุการทำให้และไม่ทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัยของสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 แล้ว

1.2 เพื่อศึกษาสาเหตุของการทำให้และไม่ทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัยของสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ที่กำลังจัดทำผลงานวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3

2. เพื่อศึกษากระบวนการให้ความช่วยเหลือของชมรมอาจารย์ 3 ที่มีต่อสมาชิกในชมรม

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มประชากรที่มุ่งศึกษา ได้แก่ สมาชิกชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี อ. เมือง จ. สุพรรณบุรี ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกชมรมผู้ได้ตำแหน่งอาจารย์ 3 แล้ว และสมาชิกชมรมผู้กำลังทำผลงานทางวิชาการรวมทั้งสิ้นจำนวน 1,039 คน

ประเด็นที่ศึกษาครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. การทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัยศึกษาเรื่องต่อไปนี้

1.1 สาเหตุของการทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัย ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับความช่วยเหลือในการจัดทำผลงานทางวิชาการในขณะทำผลงาน ของสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 แล้ว และสมาชิกผู้กำลังทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3

1.2 สาเหตุของการไม่ทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัย และความต้องการความช่วยเหลือในการทำผลงานทางวิชาการแต่ละประเภทของสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 แล้วในขณะที่กำลังทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งอาจารย์ 3 และสมาชิกผู้กำลังทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3

2. กระบวนการให้ความช่วยเหลือของชมรมอาจารย์ 3 ที่มีต่อสมาชิกในชมรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัย หมายถึง ผลงานที่ข้าราชการครูจัดทำขึ้นเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 จากการศึกษาหาความรู้ความจริงโดยใช้กระบวนการวิจัย ซึ่งเริ่มต้นด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาการเรียนการสอนของครู ในลักษณะของการวิจัยอย่างเต็มรูปแบบ

ผลงานทางวิชาการประเภทอื่นที่ไม่ใช่ผลงานวิจัย หมายถึง ผลงานที่ข้าราชการครูจัดทำขึ้นเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ประเภทต่างๆ ที่ไม่ใช่ลักษณะของผลงานวิจัย ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ งานแปล รายงานการศึกษาค้นคว้า อุปกรณ์การเรียนการสอน รายงานผลโครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลงานทางวิชาการประเภทอื่นๆ

อาจารย์ 3 หมายถึง ข้าราชการครูสายผู้สอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 6-9

สมาชิกชมรมอาจารย์ 3 หมายถึง สมาชิกชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของชมรม ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 แล้ว และสมาชิกที่กำลังจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ผู้ที่มีภูมิลำเนาการสอนอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี และอยู่ในจังหวัดอื่นอีก 44 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดจันทบุรี สมุทรสาคร นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ นครสวรรค์ สุราษฎร์ธานี อุทัยฯ กาญจนบุรี สระบุรี แพร่ ยะลา ปัตตานี สงขลา พัทลุง ตรัง อุดรธานี หนองคาย อุทัยธานี ภูเก็ต สิงห์บุรี ชุมพร อ่างทอง ประจวบคีรีขันธ์ กรุงเทพมหานคร สกลนคร ลำพูน หนองคาย ชัยนาท ขอนแก่น พังงา นครราชสีมา ราชบุรี กำแพงเพชร สระแก้ว ระยอง นราธิวาส นครศรีธรรมราช เพชรบูรณ์ บุรีรัมย์ ตราด สตูล กระบี่ และสมุทรสงคราม

กระบวนการให้ความช่วยเหลือ หมายถึง รูปแบบและวิธีการ ที่ชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกชมรมผู้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ของชมรมอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาข้าราชการครูผู้ที่จะจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งอาจารย์ 3 ประเภทผลงานวิจัย
2. เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูนำไปพัฒนาส่งเสริมเพื่อให้ข้าราชการครูได้ประสบความสำเร็จในการทำผลงานทางวิชาการประเภทผลงานวิจัย เพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย